

Motion till riksdagen 2020/21:3352

av **Jessica Rosencrantz m.fl. (M)**

En hållbar fiskeripolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att uppföljningen av EU:s kontrollprogram för den gemensamma fiskeripolitiken ska skärpas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU ska verka för att landningsskyldigheten fullgörs i samtliga medlemsländer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU:s fiskeripolitik följer vetenskapliga rekommendationer om ett långsiktigt hållbart fiske och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU ger relevanta vetenskapliga organ de förutsättningar som krävs för att kunna inhämta nödvändiga data om fiskbestånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU höjer minimimåttet vid fångst av havskräfta till 12 cm, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att den nuvarande förvaltningsplanen för torsk, sill/strömming och skarpsill i Östersjön ska utvärderas och revideras och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att det utpekas fredningsområden där hotade fiskarter kan leka och växa upp och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU gör en samlad utvärdering av medlemsstaternas planer för ål och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att utreda hur fiskbestånden av torsk, sill/strömming och skarpsill påverkas om trålgränsen flyttas ut till 12 nautiska mil i

- Östersjön och om en sådan förändring kan tillämpas på utländska fartyg, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU:s fiskepartnerskapsavtal ska bli mer hållbara genom bättre uppföljning och sänkt subventionsgrad och tillkännager detta för regeringen.
 11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda de ekonomiska villkoren för yrkesfiskare, exempelvis vad gäller grunderna för utbetalning av stilleståndsersättning och a-kassa, och tillkännager detta för regeringen.
 12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska klargöra att väl fungerande samförvaltningsorgan som har godkänts av Havs- och vattenmyndigheten ska undantas från förbud då det gäller bottentrålning i skyddade områden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värnandet av det småskaliga kustfisket och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att möjliggöra generationsskiften i det småskaliga fisket och tillkännager detta för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverken för överlåtelse av fiskerätter bör göras mer tillåtande och tillkännager detta för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att se till att delar av EU-beslutad bifångstkvot av en fiskart ska tilldelas småskaliga fiskare på platser där arten i fråga fortsatt har god beståndstillväxt och storlek och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att se till att ägare till enskilt fiskevatten ges rätt till del i bifångstkvot och tillkännager detta för regeringen.
 18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket systematiskt bör följa upp hur det lokala fisket bidrar till att öka svensk livsmedelsproduktion i enlighet med målsättningen i livsmedelsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdraga åt relevanta myndigheter att göra en genomgripande analys av huruvida nationella fiskereguleringar är relevanta, enkla och kostnadseffektiva och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens myndigheter inte ska ägna sig åt s.k. gold-plating vid införande av EU:s regelverk på fiskeområdet och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att spårbarhetssystemet måste ändras så att det blir likvärdigt det som används i andra EU-länder och t.ex. endast ska omfatta fisk som har fångats och landats i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införandet av nya lagar och regleringar särskilt måste analysera konsekvenserna också för det småskaliga fisket samt tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fisketurismen ska ges möjlighet att utvecklas och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket ska utreda huruvida nya regleringar behövs vid ökad utländsk fisketurism och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket ska utreda gränsdragningen mellan fritidsfiske och yrkesfiske och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett fortsatt arbete för att utveckla och implementera mer selektiva fiskemetoder och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad jakt på skarv och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydds jakt på säl och skarv ska tillåtas i fiskeområden under fredningstider och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU ska verka för att medel ur Europeiska havs- och fiskerifonden ska kunna betalas ut för att främja jakt på säl och skarv och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Havs- och vattenmyndigheten bör få i uppdrag att systematiskt analysera de miljömässiga och akvatiska effekterna av vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Tillväxtverket ska utreda varför kassodlare av matfisk flyttar sin verksamhet till andra länder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste tydliggöras vilken myndighet som har till uppgift att stödja nyföretagande inom vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga nu gällande miljötillstånd för vattenbruk som löper ut senast 2022 med fem år och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera Havs- och vattenmyndighetens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Fisk är en gemensam resurs som inte följer nationsgränser. Eftersom flera bestånd idag är kraftigt hotade innebär det att vi måste ha en fiskeripolitik på europeisk och internationell nivå som efterföljs och respekteras.

FN har antagit 17 globala hållbarhetsmål som har ratificerats av alla dess medlemsländer. Mål 14 handlar om hav och marina resurser och syftar till *att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling*. Detta ligger väl i linje med den nya gemensamma fiskeripolitik (GFP) som EU:s medlemsstater antog 2014. Syftet med GFP är att stoppa överfiske och utfiskning samt att skydda konsumenternas intressen och trygga yrkesfiskarnas försörjning. För att det ska fungera i praktiken är avsikten att fångstens storlek ska baseras på vetenskapliga rekommendationer. Då de totala tillåtna fångstmängderna förhandlas varje år åvilar det därför den svenska regeringen ett stort ansvar att argumentera för att dessa rekommendationer

efterlevs. Eftersom det är varje medlemsland som ansvarar för att deras beslutade kvoter inte överskrids är det också viktigt med ett väl fungerande kontrollsystem. För närvarande garanterar inte EU:s kontrollsystem detta, utan funktionen måste skärpas. Det är viktigt för respekten för GFP men också för att ge svenska fiskare möjlighet att konkurrera på lika villkor. Landningsskyldighet som infördes successivt från 2015 innebär att all fångst som har en kvot inom EU ska tas ombord och landas. Syftet är att minimera utkast och oönskade fångster samt för att påskynda utvecklingen av ett mer selektivt fiske. Landningsskyldigheten är en bra åtgärd, men det är viktigt att den också efterlevs av samtliga medlemsstater. Så är dessvärre inte fallet. Moderaterna har länge drivit frågan om att fiskekvoter ska baseras på vetenskapliga fakta som säkrar långsiktigt hållbara bestånd. Det är därför positivt att konstatera att tilliten till Internationella havsforskningsrådets (ICES) rekommendationer synes ha ökat de senaste åren. En hållbar fiskeripolitik förutsätter att det finns tillförlitliga data om fiskbeståndens livskraft. Men det är ett återkommande problem att det saknas säkra data för beståndens skick, bland annat för torsken i Östersjön. Dessutom skulle det vara välkommet med nya vetenskapliga kriterier för att kunna bedöma storleken även på mer lokala bestånd.

Moderaterna anser det viktigt att uppföljningen av EU:s kontrollprogram skärps och att landningsskyldigheten ska efterlevas av alla medlemsstater. Moderaterna anser vidare att fiskekvoterna ska baseras på vetenskapliga fakta, och att Sverige ska verka för att EU tilldelar vetenskapliga organ de förutsättningar som krävs för att kunna inhämta nödvändiga data om fiskbestånden, helst också uppdelat på mer lokal nivå.

Fleråriga förvaltningsplaner

Fleråriga förvaltningsplaner kan vara effektiva verktyg för att säkra långsiktigt hållbara bestånd och därmed bevara möjligheten till fiske. Genom fler och utvecklade förvaltningsplaner skapas förutsättningar för en återhämtning av bestånd som ligger utanför säkra biologiska gränser, men de ger också långsiktighet i fiskeripolitiken. Det är viktigt att alla fleråriga förvaltningsplaner som antas säkerställer en långsiktigt hållbar fiskeavkastning för de viktigaste bestånden och att de utvärderas systematiskt. Svenska fiskevatten omfattas av Östersjöplanen samt Nordsjöplanen. Situationen för torsken i östra Östersjön är mycket utsatt. Där råder problem med syrebrist, minskad salthalt och ett bestånd som är hårt utsatt för parasiter. Likaså har torskfödan sill och skarpsill minskat. Sommaren 2019 beslutade EU-kommissionen därför om ett förbud mot kommersiellt fiske i södra och östra Östersjön, som en nödåtgärd i GFP – ett förbud som sedermera har förlängts att gälla även för hela år 2020 på ICES rekommendation. Förbudet gäller till och med årsskiftet.

År 2016 antog ministerrådet en förvaltningsplan för Östersjön för bestånden av torsk, sill/strömning och skarpsill. För att på allvar komma till rätta med fiskesituationen i innanhavet är det hög tid att den så kallade Östersjöplanen utvärderas och revideras, i synnerhet som den utarbetades redan två år innan den beslutades. Mycket har hänt i Östersjön sedan dess. Som tidigare nämnts gäller det torskens återhämtning och att bestånden av sill/strömning och skarpsill har minskat. Men det handlar också om att stora bestånd av storspigg har utvecklats, att strömningen har försvunnit från Stockholms skärgård, den mycket höga beståndstillväxten av predatorer i form av gråsäl och skarv, rikligt med algblomningar m.m.

Moderaterna anser att den för Sverige så betydelsefulla Östersjön med få men unika arter samt dess småskaliga fiske måste värnas. Det är därför viktigt att den reviderade Östersjöplanen visar på den ekologiska betydelse som Östersjötorsken har samt dess nära interaktion med bestånden av sill/strömming, skarpsill och storspigg. För att återhämtningen för torsken ska bli bättre behöver det dessutom utpekade fredade reproduktionsområden för nyfisk och ungfisk. Det är också viktigt för att ge yrkesfisket långsiktiga villkor.

Då det gäller fisket i Nordsjön beslutade ministerrådet om en flerårig förvaltningsplan för det demersala fisket år 2018. Den så kallade Nordsjöplanen bygger på samma principer som Östersjöplanen. Vi bör därför avvakta ytterligare några år innan vi kan se effekter av densamma. Ett beslut som förvånar är dock det minskade minimimåttet vid fångst av havskräfta till 10,5 cm. Huruvida hänsyn togs till försiktighetsprincipen är oklart, men yrkesfiskare har ifrågasatt beslutet då det kan befaras få effekter på reproduktionen. Vi anser också att minimimåttet vid fångst av havskräfta återigen ska höjas till 12 cm. Moderaterna anser att den nuvarande Östersjöplanen snarast ska utvärderas och revideras för att framför allt säkra den unika Östersjötorskens återhämtning men också bestånden av sill/strömming och skarpsill. Moderaterna anser dessutom att det ska utpekade fredade områden för ungfisk och lekande fisk för hotade fiskarter.

Den europeiska ålen utgör ett enda bestånd, och dess utbredningsområde sträcker sig över stora delar av Europa. Men mängden unga ålar som ska bygga upp beståndet har rasat sedan 1980-talet och ålen klassas i hela sitt utbredningsområde som akut hotad. Varje medlemsstat är ålagd att ha en nationell ålförvaltningsplan. Ålfiske är förbjudet i Sverige sedan 2007, med undantag för vissa yrkesfiskare och specifika vatten. Ålfisket i Östersjön är kraftigt reglerat och har endast marginell påverkan på beståndet. Moderaterna anser att det behövs en samlad utvärdering av de nationella ålförvaltningsplanerna och att det krävs en gemensam åtgärdsplan som kraftigt minskar ålfisket i EU, dels för att rädda den europeiska ålen, dels för att svenska fiskare ska ha lika konkurrensvillkor som sina europeiska motsvarigheter.

Under våren 2020 har det förts en intensiv diskussion om att införa trålförbud i området 4–12 nautiska mil utanför den svenska Östersjökusten för att säkra bestånden av kustnära sill/strömming och skarpsill. Det är emellertid inte möjligt då området enligt ett avtal även får fiskas av Danmark och Finland. Först måste därför ett nytt avtal träffas. Skulle vi idag införa förbud mot trålning i området skulle det ensidigt drabba svenska yrkesfiskare. Vissa fiskare menar att det inte skulle göra skillnad att flytta ut trålgränsen utan föreslår istället en sänkt fångstkvote av sill/strömming och skarpsill för att komma tillrätta med problemen.

Moderaterna tycker att detta är en viktig fråga att få klarhet i och anser därför att HaV bör få i uppdrag att utreda huruvida fiskbestånden av torsk, sill/strömming och skarpsill påverkas om trålgränsen flyttas ut samt om, och i så fall hur, ett generellt stopp kan tillämpas på utländska fiskefartyg.

Utveckla tredjelandsavtalen

En del av EU:s fiskeripolitik som är i fortsatt stort behov av reformering handlar om fiskepartnerskapsavtalen eller tredjelandsavtalen, som de också kallas. Dessa gör det möjligt för den europeiska fiskeflottan att fiska utanför unionens fiskevatten.

Moderaterna är i grunden kritiska till fiskepartnerskapsavtalen. Vi anser till exempel att

avtalen ska utformas så att fisket är hållbart och bara sker på det överskott av bestånden som inte nyttjas av de berörda nationerna. Inte sällan finns det dock skäl att ifrågasätta om avtalen verkligen är hållbara och lever upp till de kriterier som står i avtalen. Vi anser vidare att det inte är EU:s skattebetalare som ska subventionera avtalen. Istället bör det vara de fiskare som drar nytta av avtalen som faktiskt står för kostnaden för desamma.

Moderaterna anser därför att Sverige bör verka för att EU:s partnerskapsavtal ska bli mer hållbara samt följas upp bättre. Vi anser också att subventionsgraden i avtalen ska minska med målet att den på sikt fasas ut helt.

Svenskt yrkesfiske

Sverige har med sina 240 mil kust en av Europas längsta kustlinjer. Räkna vi även med sjöar och älvar närmar vi oss 38 000 mil av stränder. Längs med kusten och nära strandkanten lever en stor del av vår biologiska mångfald. Det är också här det kustnära fisket har möjlighet att växa. Genom att stärka det småskaliga kustnära fisket ökar antalet arbetstillfällen i fiskerinäringen samtidigt som kultur bevaras och skärgårdsmiljön utvecklas. Tyvärr hotas detta – inte bara av skarv och säl utan också av rigiditeten i regelverket kring fiskelicenser. Här bör regeringen ta initiativ så att generationsskiften kan möjliggöras, till exempel genom överlåtande av fiskelicens, och därmed skapa framtidstro i näringen. Vidare bör regelverken för överlåtelse av fiskerätter göras mer tillåtande.

Det småskaliga kustfisket är idag särskilt utsatt och har svårt att nå lönsamhet i sin verksamhet. Akuta fiskestopp såsom det av Östersjötorsken, och begränsningen av fisket av sill/strömming och skarpsill i Östersjön under 2019/20, är förvisso nödvändiga åtgärder efter decennier av miljöförsummelser men också mycket belastande ekonomiskt för dagens yrkesfiskare. Även regeringens utredning om att förbjuda botten-trålning i skyddade områden kan få motsvarande ödesdigra konsekvenser för småskaligt räkfiske och fiske efter havskräftor. Samtidigt har de globala Agenda 2030-målen som Sverige ställt sig bakom mål som handlar om att ”säkerställa tillträde för småskaliga icke-industriella fiskare till marina resurser och marknader”. Vidare antog riksdagen år 2017 en livsmedelsstrategi och i den påtalas de utmaningar yrkesfisket och beredningsindustrin har. Det handlar bland annat om låg förädlingsgrad och lönsamhet, behovet av investeringar, hög medelålder och begränsad generationsväxling, behovet av god logistik och lokal mottagning. Även i de övergripande målen för havs- och fiskeri-programmet finns skrivningar om att öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag, skydda miljön och främja en hållbar användning av resurser samt att främja sysselsättningen. De ingripande åtgärder som har vidtagits och som utreds går absolut inte ihop med de många mål som har antagits i riksdagen om att värna småskaligt fiske. Det är därför viktigt att regeringen snarast analyserar om de drabbade fiskarna och fiskberedningsindustrin kan kompenseras ekonomiskt eller ges alternativa uppdrag som motsvarar en rimlig ekonomisk ersättning. Detta vore rimligt med tanke på skrivningarna i GFP om att säkerställa att verksamheten i fiskeri- och vattenbrukssektorerna är miljömässigt hållbar på lång sikt och förvaltas på ett sätt som överensstämmer med målen för att uppnå ekonomiska, sociala och sysselsättningsmässiga fördelar. Dagens möjlighet till EU-ersättning i form av skrotningsbidrag är orimlig med tanke på att vi då riskerar att skrota ut stora delar av den svenska småskaliga fiskeflottan.

Moderaterna anser därför att de ekonomiska förutsättningarna för yrkesfiskare bör utredas, däribland grunderna för a-kassa och reglerna för utbetalning av stilleståndsersättning mot bakgrund av ingripande politiska beslut på EU-nivå som tillfälligt nödstoppar fiske under en begränsad period. Moderaterna anser att regeringen skyndsamt ska klargöra att väl fungerande samförvaltningsorgan som godkänts av Havs- och vattenmyndigheten ska undantas från förbud då det gäller bottentråling i skyddade områden samt att vi måste värna det småskaliga fisket och underlätta för generationsskiften i detsamma samt underlätta överlåtelse av fiskelicenser. Det gäller även de licenser för ålfiske som ännu finns i bruk i Östersjön.

Moderaterna föreslår också att del av en EU-beslutad bifångstkot av någon fiskart ska kunna tilldelas småskaliga fiskare på platser där arten i fråga fortsatt har god beståndstillväxt och storlek samt att ägare till enskilt fiskevatten ska ha rätt till del i bifångstkot. Detta är beslut som fattas nationellt och som skulle gynna det småskaliga kustfisket. Moderaterna anser vidare att Jordbruksverket systematiskt bör följa och uppmärksamma hur det lokala fisket bidrar till att öka svensk livsmedelsproduktion i enlighet med målsättningen i livsmedelsstrategin.

Fortsatt förenklingsarbete

Under den moderatledda regeringsperioden bedrevs ett idogt arbete för att ändra eller avskaffa krångliga regler för företag. Då det gäller fiskeföretagen, särskilt de småskaliga, finns det alltså ett uppenbart behov av fortsatt förenklingsarbete då de fortfarande upplever en stor administrativ börda till följd av komplicerade regelverk. Ett skäl till detta kan vara att det finns såväl nationella regler som EU-regler att förhålla sig till. Det är därför viktigt att regeringen arbetar för att göra tydliga konsekvensanalyser för svensk fiskerinäring då olika förslag som förhandlas på EU-nivå ska införas. Som exempel kan landningsskyldigheten nämnas. Tanken är att den ska stävja fusk i fisket, vilket är bra. Men den kan också slå hårt då felaktig rapportering om vad fångsten innehåller kan rendera stora påföljder om det visar sig att fångsten innehåller större mängd av någon annan art än den man gav sig ut för att fiska. Det är naturligtvis bra att utkast förbjudits i och med landningsskyldighetens införande. Men regelverket måste också vara praktiskt möjligt att efterleva och genomföras inom alla berörda medlemsstater. För att bevara fiskbestånden och säkerställa det svenska fiskets konkurrenskraft måste Sverige verka för att landningsskyldigheten efterlevs i samtliga medlemsländer. Det är av stor vikt att den svenska implementeringen av den gemensamma fiskeripolitiken inte ger svenska fiskare konkurrensnackdelar. Det finns gott om exempel på andra politikområden där svenska myndigheter ägnar sig åt så kallad gold-plating, där tuffare krav än nödvändigt införs med hänvisning till EU-lagstiftning. Den sortens överimplementering är direkt skadlig och måste undvikas. Förslag om att inleda kameraövervakning av fiskefartyg dyker emellanåt upp i den allmänna debatten. Det grundar sig ofta i en beklaglig misstro mot fiskare som yrkesgrupp, en misstro som inte riktas mot andra yrkesgrupper. Regelverk som är beslutade på EU-nivå är svåra att ändra i efterhand. Därför är det viktigt att regeringen åtminstone ser vad vi kan göra på nationell nivå för att minska regelkrånglet. För fiskeföretagarna är behovet av åtgärder som ska leda till en enklare, tydligare och begripligare reglering viktiga utifrån bland annat ett lönsamhetsperspektiv. Flera insatser bör därför initieras för att minska regelkrånglet för fisket.

”Gold-plating” råder också när det gäller implementeringen av EU:s kontrollförfordning och spårbarhetssystem för fisk. Som enda land införde Sverige ett spårbarhetssystem som innebär att vi inte bara ska veta var, och av vilken fiskare, den fisk som säljs har fångats och landats. Därutöver har vi förbundet oss att informationen ska ske i realtid mellan alla aktörer i livsmedelskedjan och att informationen ska omfatta all fisk som säljs i landet. Eftersom 90 procent av fisken som säljs i Sverige är importerad skapar detta onödig byråkrati och kräver omfattande informationsinhämtning från företagarna. Det finns till och med exempel på livsmedelskedjor som har valt bort försäljning av svenskfångad fisk med tanke på de problem detta kan medföra. Ett förslag är att spårbarhetssystemet endast ska gälla fisk som fångats eller landats i Sverige och att samtliga aktörer inom livsmedelskedjan inte måste vara informerade i realtid. I andra EU-länder omfattar regleringen istället att aktörer i efterföljande handels- och förädlingssteg ska uppvisa spårbarhet ett steg fram och ett steg bak i värdekedjan. Moderaterna anser därför att regeringen ska ge relevanta myndigheter i uppdrag att göra en genomgripande analys av huruvida de regelverk som vi förfogar över nationellt är relevanta, enkla och kostnadseffektiva. Det gäller till exempel regler som rör tillstånd, kontroll eller tillsyn.

Moderaterna anser vidare att Sverige inte ska ägna sig åt så kallad gold-plating vid införandet av EU-regelverk på fiskeområdet, då det får negativa konsekvenser för svenska fiskare och företag inom fiskeribranschen samt att det nationella spårbarhetssystemet ska anpassas till ett motsvarande som finns i andra EU-länder. Regeringens förslag om att ensidigt kameraövervaka svenska fiskefartyg säger vi fortsatt nej till. Moderaterna anser också att införandet av nya lagar och regleringar särskilt måste analysera konsekvenserna för det småskaliga fisket.

Fritidsfiske

Fisketurism är en växande del av svensk besöksnäring som har stor potential att utvecklas då Sveriges insjöar, älvar och kuster erbjuder många skiftande fiskeupplevelser. Enligt en SCB-undersökning från 2019 ägnar sig nära 1,6 miljoner svenskar i åldern 16–80 år åt fritidsfiske varje år. Enligt samma undersökning spenderar svenska fritidsfiskare hela 10,6 miljarder kronor/år på sin hobby. Fritidsfiske definieras som fiske som inte bedrivs för avsalu. Syftet är rekreation och/eller konsumtion av fångsten i det egna hushållet. För närvarande är handredskapsfiske fritt längs hela Sveriges kuststräcka samt i de fem stora sjöarna. Det innebär i princip att vem som helst kan fiska gratis där så länge man följer de bestämmelser som finns. Även i enskilt vatten som inte omfattas av det fria handredskapsfisket finns det goda möjligheter att fiska, genom att lösa fiskekort.

Fritidsfisket har stor potential att locka utländska turister. Faktum är att då utländska turister söker information om Sverige på nätet är det oftast i kombination med orden ”natur”, ”sjöar” och ”fiske”. Det visar en undersökning som Visit Sweden har gjort. Norge har under många år lockat fisketurister. Där har det emellertid nyligen införts vissa regleringar. Bland annat måste olika fiskecamper rapportera hur mycket fisk som fångas för att myndigheterna ska få en bättre överblick över den totala fångsten från turistfisket samtidigt som man premierar besökarna vid camper med registrerad verksamhet. Det har även införts vissa regler för utförsel av fisk. Island har också infört

vissa regleringar på så sätt att turister måste köpa fiskekort för laxfiske på förhand och i god tid före fiske, medan fiskekort för forellfiske oftast kan köpas samma dag.

Fritidsfiske definieras som fiske som inte bedrivs för avsalu. Men då den tekniska utrustning som vissa fritidsfiskare använder blir alltmer avancerad, såsom vid trolling, ges möjligheter till allt större fångster och därmed möjliga sidoinkomster. En gränsdragningsproblematik har därför uppstått kontra yrkesfisket utifrån både fångstmöjligheter och näringsmässig konkurrens. Moderaterna anser att fisketurism kan bli ett mycket värdefullt tillskott för företagare i landsbygd. Med hänvisning till utvecklingen i Norge och Island anser vi däremot att det bör utredas huruvida Sverige ska införa någon typ av reglering av densamma. Moderaterna anser att det också bör utredas var gränsen går mellan fritidsfiske och yrkesfiske. Båda dessa uppdrag tycker vi bör tillfalla Jordbruksverket.

Forskning och utveckling

Behovet av forskning och utveckling inom marin och akvatisk miljö är fortsatt stort. Efter årtal av miljöförstöring behövs ny kunskap och metodik för att vända utvecklingen, där inte minst den digitala tekniken kan göra skillnad. Det gäller alltifrån att förbättra miljötillstånden i hav och insjöar till att utveckla tekniska hjälpmedel av olika slag. Ett område gäller utveckling av mer selektiva och skonsamma fiskemetoder, något som prioriterades av den moderatledda regeringen. Lantbruksuniversitetet har sedan många år arbetat med frågan och med omvittnat gott resultat. Emellertid löpte projektet ut 2019 och nu är det oklart vad som händer. Regeringen har förvisso gett HaV ett uppdrag som tycks ha anknytning till frågan, men utredningen pågår till och med 2021. Det är olyckligt om ett framgångsrikt arbete nu läggs på is. Ett exempel på vad som har utvecklats i projektet är bottentrålar som försetts med artsorterande rister, vilket radikalt har minskat bifångster vid räktrålning.

Ny teknik är värdefullt för fisket. Men det gäller att fisket har framtidstro och lönsamhet tillräckligt för att kunna investera i det. Trålar är spårbara med hjälp av digital märkning. Garn kan märkas för att kunna lokaliseras utan att de slutar som spökgarn och ny teknik kan även stoppa tjuvfiske av olika slag. Till exempel har HaV med hjälp av drönare lyckats avslöja flera olagliga ålryssjor. Det handlar också om att tillgängliggöra mer data för att öka kunskapsläget om värdekedjor, beståndsutveckling m.m.

Moderaterna anser att arbetet med att utveckla och implementera mer selektiva fiskemetoder ska fortgå. Vi menar också att det finns stora behov av att stimulera utvecklingen och spårbarheten via satellit och annan modern teknik.

Bottentrålning som fiskemetod har diskuterats flitigt under många år. Men för visst fiske är det något av en förutsättning. De senaste åren har det utvecklats modifierade bottentrålar med ”flygande dörrar”, vilka anses mer skonsamma mot havsbotten. Det är bra. Men vi vill i sammanhanget påtala att vi är beredda att stötta ett EU-gemensamt förbud mot bottentrålning under förutsättning att erforderliga undantag finns på plats.

Predatorer

Sverige står inför en allvarlig problematik med en kraftigt växande sälstam samt ökade skarvpopulationer. Säl och skarv står för betydande fångster och säl åsamkar även stora skador på fiskeredskap. Sälen sprider dessutom parasiter i form av sälmask som är ett problem för bland annat torsk. En studie visar att det i södra Östersjön finns ett tydligt samband mellan antalet sälar, avståndet till en sälkoloni och graden av infektion i fisk. Det finns därför stora behov av att kunna utvidga skyddsjakten på säl och tillåta den på lekrområden under tiden det råder fiskeförbud där. Eftersom risken för smittspridning och säldöd ökar i takt med att sälstammen växer är det av stor betydelse att dessa populationer kan begränsas. I enlighet med ett riksdagsbeslut har regeringen infört licensjakt på gråsäl. Det är bra även om det för närvarande endast gäller gråsäl. Riksdagens beslut innebar ingen specificering av sälart, men faktum är att stora problem även finns med knobbsäl och vikare. Det finns också en oro för att licensjakt inte kommer att lösa hela sälproblematiken. Incitamenten att jaga säl är inte så stora med tanke på att det är förbjudet att handla med sälprodukter i EU. Det vore därför bra om det kunde finnas tydliga incitament att öka avskjutningen. Kanske finns det medel i Europeiska havs- och fiskerifonden som skulle kunna användas för att finansiera jakten. Samma behov att incitament för jakt gäller också för skarven.

Moderaterna anser att skyddsjakten på skarv ska öka, att skyddsjakt på säl och skarv ska tillåtas i fiskeområden under fredningstid samt att regeringen i EU ska verka för att medel ur Europeiska havs- och fiskerifonden ska kunna betalas ut för jakt på skarv och säl. Medel för att sälsäkra fiskeredskap bör också avsättas.

Sälprodukter

Säljakt har i Sverige bedrivits sedan urminnes tider och pågår fortfarande idag. Dagens jakt är begränsad och inriktad på att begränsa sälarnas skador på fisket. En viktig del av jakten är tillvaratagandet av sälen. Kött, späck och skinn är de delar som främst tas tillvara och används för eget bruk eller saluföring. Tillvaratagandet är en del i det hållbara nyttjandet och det har även genomförts EU-finansierade projekt för att ytterligare utveckla tillvaratagandet. Det nyttjandet är idag dock hotat. År 2008 infördes ett förbud mot handel med sälprodukter, men genom ett undantag kunde handeln fortsätta i Sverige. Det svenska undantaget är dock avskaffat eftersom det anses strida mot WTO-lagstiftning och EU har uppmanats av WTO att ändra sin lagstiftning.

Avsaknaden av ett ändamålsenligt undantag utgör ett etiskt problem eftersom jakten efter säl kommer att fortsätta och utökas när beslutet om att tillåta licensjakt träder i kraft i november i år. Däremot är saluföringen av sälprodukter fortsatt förbjuden, och det medför problem att nyttja de sälar som jagas. Jakten behövs för att skydda fisket och därmed behövs även fortsatta möjligheter till handel. En majoritet i riksdagen röstade för detta i april 2020. Regeringen bör därmed ta fram en strategi för hur den har tänkt agera för att säkerställa att handeln med sälprodukter ska tillåtas igen. Parallellt med det arbetet bör regeringen verka för att medel ur Europeiska havs- och fiskerifonden ska kunna betalas ut för jakt på säl, men också på skarv, för att stärka incitamenten till jakt.

Hållbart vattenbruk

Moderaterna ser en stor potential för vattenbruket i Sverige. Vattenbruk, eller akvakultur, är odling av alla slags djur och växter i vatten och är en växande näring på den svenska landsbygden. Det är en positiv utveckling och graden av vattenbruk i Sverige har potential att öka ytterligare. Globalt sett är nästan varannan fisk som konsumeras odlad. Förutom att bidra till livsmedelsproduktion och skapa arbetstillfällen kan ett hållbart vattenbruk också bidra till att minska problem med övergödning och utfiskning i våra hav och sjöar. Ett exempel är blåmusslor som livnär sig på att filtrera bort plankton och andra små partiklar ur vattnet. De fyller på så sätt en viktig vattenrenande funktion och kan även få dubbel nytta som foder i animalieproduktion. Vattenbruk kan bedrivas i form av fiskodling i kassar i öppet vatten eller i slutna system på land. Båda metoderna bidrar med fullgod matfisk, men om odling sker i slutna system på land förorenas inte våra vatten.

Moderaterna vill se över de regelverk som reglerar vattenbruk i syfte att skapa bättre förutsättningar för att öka detsamma. Bland annat behöver strandskyddsreglerna göras mer tillåtande samt tillståndsgivningen för vattenbruk utan miljöpåverkan göras mycket enklare. För närvarande kan vi se att flera svenska fiskodlingar i öppet vatten väljer att flytta sin verksamhet till Finland. Det är olyckligt och skälen måste därför analyseras och vid behov åtgärdas så att vi inte tvingar fiskodlare att flytta sin verksamhet till andra länder. Det är också viktigt att företagare som ansöker om medel för att starta fiskodling har möjlighet att söka stöd för denna typ av regional utveckling hos Tillväxtverket. Idag hänvisas de till Jordbruksverket eftersom deras beskrivning av verksamhet klassas som jordbruk. Jordbruksverket saknar dock anslag att fördela för detta ändamål. Detta måste granskas och klargöras så att inte byråkratiska irrgångar hindrar regional utveckling. Moderaterna anser därför att Havs- och vattenmyndigheten (HaV) ska ges i uppdrag att systematiskt analysera de miljömässiga och akvatiska effekterna av olika sorters vattenbruk, att Tillväxtverket ska få i uppdrag att utreda skälen till att flera fiskodlingar väljer att flytta sin verksamhet till andra länder samt att det bör tydliggöras vilken myndighet som har till uppgift att stödja nyföretagande inom vattenbruk.

I dag är odling av fisk, musslor och kräftor verksamheter som är undantagna från tillståndsplikten i miljöbalken. Algodling har däremot mycket regler att förhålla sig till. Enligt vattenbrukssamordnaren på Jordbruksverket kan olika vattenbruk kräva uppemot 40 olika tillstånd, och eftersom algodlingar är nästan helt nytt i Sverige finns där inget regelverk alls. Moderaterna anser att det skyndsamt måste implementeras ett nytt regelverk för vattenbruk i allmänhet och för algodling i synnerhet samt att algodling ska undantas från tillståndsplikt i miljöbalken på samma sätt som gäller vid odling av fisk, musslor och kräftor. Moderaterna fick 2018 igenom ett tillkännagivande i riksdagen som uppmärksammar detta. Det fick till följd att regeringen samma år gav Jordbruksverket i uppdrag att kartlägga och utreda förutsättningarna för en enklare prövning av vattenbruksverksamheter. Det var bra, men vi är djupt besvikna över att utredningen drar ut på tiden och befärar att implementering av nya lagar och regelverk kommer att ta tid. Sedan 2018 har två ytterligare tillkännagivanden om villkoren för vattenbruk i Sverige antagits av riksdagen, båda gångerna på Moderaternas initiativ, dock utan att regeringen agerar.

Moderaterna känner stor besvikelse över att regeringen inte tar itu med de många hinder som kringgärdar denna viktiga framtids- och näringsgren. Miljötillståndens nuvarande längd om tio år är en fråga som många gånger har lyfts av näringen. Den

upplevs som alltför kort för att möjliggöra relevanta investeringar i ny och förbättrad teknik. Moderaterna sympatiserar med dessa tankegångar och är beredda att föreslå att tillstånden ska gälla tills vidare men med årlig miljöprovning. Med tanke på att utredningen dröjer anser Moderaterna att alla nu gällande miljötillstånd för vattenbruk som löper till och med 2022 ska förlängas med fem år för de vattenbrukare som ej belastas med anmärkningar. Syftet är att inte fler företagare ska lämna näringen. Moderaterna anser vidare att det systematiskt bör följas och uppmärksammas hur vattenbruket bidrar till att öka svensk livsmedelsproduktion.

Utvärdera HaV

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) inledde sin verksamhet 2011. Myndigheten har till uppgift att lösa viktiga miljöproblem och skapa en hållbar förvaltning av hav, sjöar och vattendrag. Men myndigheten har också till uppgift att handlägga och kontrollera frågor som rör yrkesfisket, vilket gör myndighetens arbete komplext. Det kan därför uppfattas otydligt där användare bland annat saknar ett främjandeuppdrag av yrkesfisket. Till exempel har det framförts synpunkter på att yrkesfisket upplevs nedprioriterat och att myndigheten implementerar EU:s regler på ett sätt som ofta uppfattas som negativ särbehandling av svenskt yrkesfiske.

Med tanke på att det snart har gått tio år sedan myndigheten inledde sitt arbete är det hög tid att dess verksamhet utvärderas i syfte att säkerställa att organisationen per se och arbetet bedrivs ändamålsenligt och effektivt.

Fler av Moderaternas förslag på detta område finns beskrivna i våra motioner om biologisk mångfald, viltvård samt hav och vatten.

Jessica Rosencrantz (M)

John Widegren (M)

Betty Malmberg (M)

Marléne Lund Kopparklint (M)